

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 30 maja 2016 roku

1. Stanowiska stron.

1.1. Stanowisko powoda.

Pozwem wniesionym 16-11-2015 r. (k. 2-20, 98) powód J. M. (dalej jako „powód” lub „wierzyciel”) domaga się uznania za bezskuteczną w stosunku do niego umowy darowizny spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu oznaczonego w sentencji postanowienia, zawartej w dniu 14-02-2012 r. przez pozwanych M. P. i J. P. (dalej jako „pozwan”) jako obdarowanych z ich dziadkiem W. P. (dalej jako „dłużnik”), w celu zaspokojenia wierzytelności powoda względem W. P., wynikającej z tytułów wykonawczych w postaci zaopatrzonych w klauzule wykonalności wyroków tut. Sądu w sprawach II C 691/11 i II C 2034/14. Powód podnosi, iż zawierając umowę darowizny W. P. działał ze świadomością i zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli, zaś na skutek dokonania darowizny stał się on niewypłacalny a przysporzenie majątkowe otrzymały osoby mu bliskie wskutek nieodpłatnej czynności prawnej.

1.2. Stanowisko pozwanego.

W odpowiedzi na pozew (k. 145-148, 159) pozwani wnoszą o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Zarzuty:

1. Pozwani w chwili otrzymania darowizny nie wiedzieli o zadłużeniu swojego dziadka.
2. Dłużnik nie nabyłby prawa będącego przedmiotem zaskarżonej darowizny, gdyby nie zaspokoił wcześniej wierzytelności spółdzielni o zaległe opłaty z tytułu spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu. Dopiero po uiszczeniu zaległych opłat spółdzielnia mieszkaniowa mogła z dłużnikiem zawrzeć umowę o przekształcenie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu w spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu. Tego zaś dłużnik nie zdołałby uczynić, tj. zaspokoić roszczeń spółdzielni, gdyby nie wyręczenie dłużnika przez rodziców pozwanych (syna i synową) w postaci spełnienia przez nich świadczenia na rzecz spółdzielni. Uzgodnionym między dłużnikiem a rodzicami pozwanych warunkiem zapłacenia przez nich zaległych długów wobec spółdzielni było to że dłużnik po dokonaniu przekształcenia spółdzielczego prawa lokatorskiego we własnościowe daruje owo przekształcone prawo na rzecz pozwanych. A zatem na skutek zaskarżonej darowizny nie doszło do pokrzywdzenia wierzyciela, tj. do zaistnienia podstawowej przesłanki skargi pauliańskiej. Albowiem gdyby dłużnik nie zobowiązał się wobec rodziców pozwanych do dokonania zaskarżonej darowizny, to wymienieni nie spłaciliby jego zadłużenia wobec spółdzielni, a tym samym przedmiot darowizny nie powstałby, a zatem darowizna nie doszłaby do skutku.

2. Wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia.

2.1. Fakty niesporne.

W. P. jest dłużnikiem powoda, z tytułu wierzytelnościami objętymi dwoma tytułami wykonawczymi, o których mowa w pozwie. Dłużnik jest dziadkiem pozwanych. Zaskarżona czynność prawna – darowizna lokalu – została dokonana w dacie wskazanej w pozwie pomiędzy dłużnikiem a pozwanymi (akt notarialny – k. 153-158). Na skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny.

Wszystkie powołane okoliczności Sąd mógł uznać za ustalone już na zasadzie art. 229 i 230 k.p.c. Zgodnie z art. 229 k.p.c. nie wymagają dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi

wątpliwości co do swej zgodności ze stanem rzeczywistym, a w myśl art. 230 k.p.c., gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane.

2.2. Ustalenia faktyczne ze wskazaniem dowodów.

Umowę ze spółdzielnią mieszkaniową o przekształceniu spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu nr (...) W. P. zawarł w dniu 21-12-2011.

(umowa – k. 152)

Przed zawarciem ww. umowy zadłużenie W. P. na rzecz spółdzielni mieszkaniowej, w nieustalonej wysokości, zostało spłacone przez P. P., który jest ojcem pozwanych.

(zeznania świadka P. P. – k. 173; zeznania świadka B. P. – k. 172)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dokumentów albowiem żadna ze stron nie zakwestionowała ich prawdziwości, a Sąd analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dopatrył się okoliczności mogących skutkować powstaniem wątpliwości, co do ich prawdziwości. Ponadto Sąd Rejonowy oparł się także na zeznaniach świadków, których wiarygodność i wartość dowodowa została omówiona niżej w pkt 3.

3. Wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Art. 527 Kc stanowi, że gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, wierzyciel może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć (§ 1). Jednak jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§ 3). Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (art. 527 § 2).

Ponadto, jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 528).

Zarzuty pozwanych nie zmierzają do zakwestionowania nieodpłatności zaskarżonej czynności prawnej. Ani w odpowiedzi na pozew ani na rozprawie pełnomocnik pozwanych nie zmierzał do wykazania, że zaskarżona czynność miała charakter odpłatny. Pozwani kwestionują tylko przesłankę pokrzywdzenia wierzyciela, wywodząc, że skoro darowizna była wykonaniem ustnej umowy polegającej na tym że darowizna będzie konsekwencją spłacenia długu na rzecz spółdzielni, to oznacza, że sama darowizna nie uszczupliła majątku dłużnika i możliwości zaspokojenia się przez wierzycieli z majątku dłużnika, ponieważ gdyby nie rodzice obdarowanych i ich pomoc w spłaceniu zadłużenia na rzecz spółdzielni, to przedmiot darowizny w ogóle nie powstałby. Nie ma zatem znaczenia to czy pozwani wiedzieli o długach swojego dziadka i czy pozostawali z nim w stosunkach na tyle zażyłych, że powinni taką wiedzę posiadać. Art. 528 Kc uniezależnia bowiem ich odpowiedzialność od kwestii stanu ich wiedzy o chronionej wierzytelności oraz ewentualnej możliwości czy powinności posiadania takiej wiedzy. Sporne w niniejszej sprawie było natomiast to czy na skutek zaskarżonej czynności doszło do spełnienia podstawowej przesłanki udzielenia ochrony wierzycielowi, tj. do uszczuplenia majątku dłużnika w taki sposób, że stał się on niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (art. 527 § 2). Zdaniem pozwanych pokrzywdzenie wierzyciela nie nastąpiło. Należy zgodzić się z pozwanymi, że przekształcenie prawa lokatorskiego we własnościowe ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. 2013 poz. 1222) uzależnia od zaspokojenia przez lokatora

wszystkich wymagalnych roszczeń spółdzielni z tytułu użytkowania lokalu. Wg pozwanych zaskarżona darowizna była tylko konsekwencją wykonania swojego zobowiązania z ustnej umowy przez rodziców pozwanych. Darowizna była bowiem zastrzeżona w tej ustnej umowie jako wzajemne świadczenie dłużnika.

Pozwani nie zdołali wykazać istnienia takiej ustnej umowy przekonującymi dowodami. Wnioskowali jedynie o przesłuchanie jako świadków swoich rodziców, tj. osoby pozostające z pozwanymi w najbliższej możliwej relacji rodzinnej. Z zeznań świadka P. P. wynika że rzeczywiście taka umowa ustna była zawarta. Świadek zeznawał w miarę pewnie i w zasadzie jego zeznania są wiarygodne co do tego że takie zobowiązanie do spełnienia świadczenia na rzecz spółdzielni było. Nie pamiętał natomiast jaka była kwota, którą zobowiązał się wraz z żoną za dłużnika spłacić i którą spłacili na rzecz spółdzielni. Natomiast zeznania B. P. były mało wiarygodne. O wzajemnej umowie między nią i mężem a dłużnikiem zeznała ona dopiero na bardzo szczegółowe pytanie pełnomocnika pozwanych, w początkowej fazie przesłuchania świadek nie przypominała sobie nic na temat tej umowy, w fazie zeznania spontanicznego nie zbliżyła się nawet do tego tematu. Mało przekonujące są te zeznania są nie tylko dlatego że świadkowie są blisko związani z pozwanymi ale i dlatego, że ich zeznania nie zostały poparte żadnymi dokumentami, które świadczyłyby o tym kto i w jakiej wysokości pokrył zadłużenie W. P. na rzecz spółdzielni. Biorąc pod uwagę, że pozwani są obecnie uprawnionymi z prawa będącego przedmiotem darowizny, należy uznać, że ich możliwości pozyskania od spółdzielni mieszkaniowej odpowiednich dokumentów, świadczących na korzyść ich wersji wydarzeń, tj. iż zapłaty za dłużnika dokonali B. i P. P., nie powinno nastroczać trudności.

Po drugie, i co ważniejsze, nie można zgodzić się ze stanowiskiem, że na skutek zaskarżonej czynności prawnej nie doszło do pokrzywdzenia wierzyciela, nawet gdyby wersja wydarzeń przedstawiona przez pozwanych potwierdzona została rzetelnymi dowodami, tj. nawet gdyby się okazało, że rzeczywiście zaskarżona darowizna była dokonana w zamian za pomoc (niezbędną) w nabyciu przez dłużnika przedmiotu darowizny. Przy ocenie czy na skutek czynności prawnej zaskarżonej w trybie art. 527 i nast. Kodeksu cywilnego, doszło do pokrzywdzenia wierzyciela, należy brać pod uwagę całokształt sytuacji majątkowej dłużnika przed i po zaskarżonej czynności, nie tracąc z pola widzenia również tych składników majątku, które wprawdzie nie podlegają egzekucji, ale dają widoki na powstanie egzekwowalnego majątku choćby w przyszłości. Lokatorskie prawo do lokalu było pewnym walorem w majątku dłużnika. Prawo takie nie jest dziedziczne, nie jest zbywalne i nie podlega egzekucji. Stanowi ono jednak pewien walor majątkowy, ponieważ daje możliwość przekształcenia go w odrębną własność lokalu lub spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu. Poza tym, spółdzielcy, który traci członkostwo w spółdzielni, przysługuje prawo do zwrotu wartości rynkowej lokalu z potrąceniem zaległości z tytułu opłat eksploatacyjnych i podobnych (art. 11 ust. 21-22 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych). A zatem ten walor majątkowy (wierzytelność o de facto zwrot zwaloryzowanego wkładu mieszkaniowego) mógł stanowić dla wierzyciela element majątku podlegającego egzekucji. Po dokonaniu darowizny spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, powstałego przez przekształcenie prawa lokatorskiego, oczywiście takie roszczenie już dłużnikowi nie przysługuje, a więc wierzyciel nie miałby możliwości zajęcia takiej wierzytelności i ściągnięcia jej od trzeciodłużnika czyli spółdzielni mieszkaniowej. Dłużnik nie dysponował więc już ani spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu, ani ekspektatywą przekształcenia prawa lokatorskiego we własnościowe lub odrębną własność, ani ekspektatywą zwrotu zwaloryzowanej wartości wkładu mieszkaniowego. Innymi słowy wyzbył się walorów majątkowych które mogły realnie (prawo własnościowe) bądź choćby potencjalnie (prawo lokatorskie) stanowić dla wierzyciela źródło zaspokojenia jego roszczeń, tj. stał się niewypłacalny w znaczeniu art. 527 § 2 Kc. Istnienie i wykonanie umowy ustnej, która doprowadziła do powstania przedmiotu zaskarżonej darowizny, nie ma więc znaczenia dla oceny spełnienia przesłanki pokrzywdzenia wierzyciela, jak chcieliby tego pozwani.

W związku z powyższym orzeczono jak w pkt 1 wyroku.

4. Uzasadnienie orzeczenia o kosztach.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art. 98 k.p.c. na zasadzie odpowiedzialności za wynik postępowania.

Na zasądzoną kwotę złożyły się kwota 1084,00 zł tytułem zwrotu opłaty od pozwu oraz kwota 2400,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, której wysokość została ustalona na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. 2013 r. poz. 461) oraz 17 zł tytułem poniesionej opłaty skarbowej.

W związku z powyższym orzeczono jak w pkt 2 wyroku.

ZARZĄDZENIE

Doręczyć odpis wyroku wraz z uzasadnieniem pełnomocnikowi powoda.